

17.4.2020

VN/3563/2020
TEM027:00/2020

ULKOMAALAINLAINSÄÄDÄNNÖN JA LUPAMENETTELYJEN KEHITTÄMISHANKE

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on useita kirjauksia ulkomaalaisten työntekijöiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuttoon liittyvien säännösten ja menettelyjen kehittämiseksi. Näitä ovat muassa:

- Tehostetaan ja nopeutetaan työperusteisen oleskeluluvan käsittelyaikoja vahvistamalla edustustoverkkoa sekä purkamalla prosesseihin liittyviä pullonkauloja selvitysten pohjalta.
- Varmistetaan työperusteisten oleskelulupien nopea ja sujuva käsittely tavoitteena keskimäärin kuukauden käsittelyaika.
- Helpotetaan ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä uudistamalla lupakäytäntöjä, sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja sekä vahvistamalla korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta.
- Opiskelijoille myönnetään oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi ja valmistumisen jälkeen sitä pidennetään kahteen vuoteen.
- Varmistetaan kausityöntekijöiden työperusteisten oleskelulupien riittävän nopea käsittely yritysten työvoimatarpeen turvaamiseksi.
- Parannetaan kausityöntekijöiden mahdollisuuksia vaihtaa työnantajaa.
- Varmistetaan, että Suomeen töihin tulevat saapuvat maahan työntekoon tarkoitettulla luvalla (muun muassa turistiviisumien käytön kitkeminen).
- Ulkomaisten ei-työsuhteisten kausityöntekijöiden asema turvataan lainsäädännön keinoin (esimerkiksi marjanpoimijat).
- Uudistuksissa otetaan huomioon ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunta. Työsuojeluvalvonnan resursseja lisätään työturvallisuuden, harmaan talouden torjunnan, palvelussuhteen ehtojen valvonnan sekä ulkomaisen työvoiman valvonnan tehostamiseksi. Viranomaisten keskinäistä tiedonkulkua parannetaan.
- Työvoiman liikkuvuuden ja kohtaannon varmistamiseksi sekä saatavuusharkinnan joustavoittamiseksi arvioidaan tarve alueellisten työlupalinjausmenettelyjen yhdistämiseksi laajemmiksi kokonaisuuksiksi.
- Työperäisessä maahanmuutossa EU- ja ETA-alueen ulkopuoliseen työvoimaan sovelletaan saatavuusharkintaa eurooppalaisen valtaviiran mukaisesti.

Hallitusohjelman kirjaukset ulottuvat työ- ja elinkeinoministeriön, sisäministeriön, ulkoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloille.

Tästä syystä edellä mainitut ministeriöt ovat tänään päättäneet asettaa kehittämishankkeen yllä mainittujen hallitusohjelman kirjausten toimeenpanemiseksi ja toimeenpanon koordinoimiseksi. Kehittämishanke koostuu ohjausryhmästä ja viidestä alatyöryhmästä:

- 1) Kehittämishankkeen ohjausryhmä
- 2) Oleskelulupahakemusten käsittelyyn liittyvän lainsäädännön sujuvoittamisen alatyöryhmä

- 3) Ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita koskevien säännösten uudistamisen alatyöryhmä
- 4) Ulkomaalaisia kausityöntekijöitä koskevien säännösten uudistamisen alatyöryhmä
- 5) Oleskelulupahakemusten käsittelyyn liittyvien viranomaismenettelyjen nopeuttamisen alatyöryhmä
- 6) Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyn alatyöryhmä

Hanke toteutetaan osana Talent Boost -toimenpideohjelman kokonaisuutta.

1) Kehittämishankkeen ohjausryhmä

Ohjausryhmä ohjaa ja koordinoi alatyöryhmien työskentelyä. Ohjausryhmä huolehtii siitä, että alatyöryhmien esitykset eri lakien ja viranomaismenettelyiden muuttamiseksi muodostavat johdonmukaisen ja tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

Lisäksi ohjausryhmä sovittaa yhteen työnteon perusteella myönnettävien oleskelulupien kolmelle hallinnonalalle (TEM, SM, UM) ulottuvan lupamenettelyn tulos-, resurssi- ja muun ohjauksen kokonaisuutta. Opiskelijoiden ja tutkijoiden oleskelulupien osalta myös OKM:n hallinnonala osallistuu lupakokonaisuuden kehittämiseen.

Kehittämishankkeen ohjausryhmä raportoi työstään työllisyyden ministeriryhmän työvoiman maahanmuutto ja kotouttaminen -alaryhmälle ja sitä kautta työllisyyden ministeriryhmälle.

Ohjausryhmän kokoonpano on seuraava:

- Maahanmuuttojohtaja Sonja Hämäläinen, TEM, puheenjohtaja
- Hallitusneuvos Olli Sorainen, TEM, varapuheenjohtaja
- Lainsäädäntöjohtaja Riitta Koponen SM, varapuheenjohtaja
- Johtaja Birgitta Vuorinen, OKM, varapuheenjohtaja
- Maahanmuuttojohtaja Sanna Sutter, SM
- Lainsäädäntöneuvos Jorma Kantola, SM
- Konsulipäällikkö Pasi Tuominen, UM
- Asiantuntija Jere Päivinen, STM
- Neuvotteleva virkamies Niina Suutarinen, VM
- Budjettineuvos Kirsti Vallinheimo, VM, varajäsen
- Johtaja Heikki Taskinen, Maahanmuuttovirasto
- Vastuualueen johtaja Pauliina Helminen, Maahanmuuttovirasto, varajäsen
- Kehittämisjohtaja Vesa Jouppila, KEHA-keskus
- Ryhmäpäällikkö Pia Sorvali, KEHA-keskus, varajäsen
- Tarkastaja Katja-Pia Jenu, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Tarkastaja Niina Mäki, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, varajäsen
- Yksikön päällikkö Anna Viitanen, Uudenmaan ELY-keskus
- Maahanmuuttopäällikkö Lisbeth Mattsson, Pohjois-Savon ELY-keskus
- Yksikön päällikkö Jan Blomberg, Pohjois-Savon ELY-keskus, varajäsen
- Palvelujohtaja Minna Helenius, Uudenmaan TE-toimisto
- Johtaja Riku Immonen, Pirkanmaan TE-toimisto
- Palvelujohtaja Tarja Paulaniemi, Pirkanmaan TE-toimisto, varajäsen
- Palveluesimies Tuija Luodelahti, Kaakkois-Suomen TE-toimisto
- Palveluesimies Antero Järvinen, Kaakkois-Suomen TE-toimisto, varajäsen
- Johtaja Maire Mäki, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
- Palvelujohtaja Pirjo Juntunen, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto, varajäsen
- Executive Director Marjo Ilmari, Business Finland

- Commercial Councillor Jukka Holappa, Business Finland, varajäsen
- Johtava asiantuntija Laura Lindeman, TEM
- Projektipäällikkö Kristel Stenman-Huuskonen, TEM, sihteeri
- Johtava asiantuntija Juha-Pekka Suomi, TEM, sihteeri
- Erityisasiantuntija Tero Mikkola, TEM, pääsihteeri

2) Oleskelulupahakemusten käsittelyyn liittyvän lainsäädännön sujuvoittamisen alatyöryhmä

Ulkomaalaislainsäädännössä on monia säännöksiä, joilla on vaikutusta oleskelulupahakemusten käsittelyaikaan. Kullakin säännöksellä on oma perustelunsa ja tavoitteensa. Kaikki säännökset eivät ehkä ole enää tarpeen tai niiden tavoitteet voitaisiin mahdollisesti saavuttaa toisenlaisella sääntelyllä. Tällaisia säännöksiä liittyy muun muassa:

- hakemuksen vireille panoon ja eri toimijoiden rooliin
- hakemuksen käsittelyjärjestykseen eri viranomaisissa
- eri vireillepanokanaviin ohjaamiseen
- eri viranomaisten ja viranomaisrekisterien välisiin tiedonkulkuihin
- eri toimijoita koskeviin erityismenettelyihin
- tietojen ilmoittamiseen viranomaisille
- ennakkotietoon
- oleskelulupapäätöksen tiedoksiantoon

Alatyöryhmä valmistelee lainsäädännön sujuvoittamista koskevat ehdotukset poikkileikkaavasti kaikkien ulkomaalaisten työntekoa (sisältää myös yrittämisen ja harjoittelun), opiskelua ja tutkimista koskevien säädösten osalta. Alatyöryhmä valmistelee ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Alatyöryhmän kokoonpano on seuraava:

- Maahanmuuttojohtaja Sonja Hämäläinen, TEM, puheenjohtaja
- Hallitusneuvos Olli Sorainen, TEM, varapuheenjohtaja
- Johtava asiantuntija Juha-Pekka Suomi, TEM, varapuheenjohtaja
- Johtava asiantuntija Jarmo Tiukkanen SM
- Neuvotteleva virkamies Harri Sivula, SM, varajäsen
- Lainsäädäntösihteeri Tommy Walkila, UM
- Lainsäädäntösihteeri Sara Fahmy, UM, varajäsen
- Hallitusneuvos Maiju Tuominen, OKM
- Hallitusneuvos Marja-Terttu Mäkiranta, STM
- Ylitarkastaja Janne Kinnunen, Maahanmuuttovirasto
- Ylitarkastaja Raisa Bernards, Maahanmuuttovirasto, varajäsen
- Tarkastaja Katja-Pia Jenu, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Tarkastaja Niina Mäki, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, varajäsen
- Johtava asiantuntija Kari Koivisto, Uudenmaan ELY-keskus
- Maahanmuuttopäällikkö Jaana Suokonautio, Uudenmaan ELY-keskus, varajäsen
- Palveluesimies Sallamari Salonen, Uudenmaan TE-toimisto
- Asiantuntija Merja Niemelä, Pirkanmaan TE-toimisto
- Palveluesimies Katariina Hepoaho, Pirkanmaan TE-toimisto, varajäsen
- Palveluesimies Antero Järvinen, Kaakkois-Suomen TE-toimisto
- Asiantuntija Antti Karjalainen, Kaakkois-Suomen TE-toimisto, varajäsen
- Palvelujohtaja Pirjo Juntunen Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
- Palvelupäällikkö Hanna-Liisa Ylikorpi, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto, varajäsen
- Erityisasiantuntija Tero Mikkola, TEM, sihteeri

3) Ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita koskevien säännösten uudistamisen alatyöryhmä

Ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden maahantulosta ja maassa oleskelusta säädetään laissa kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella sekä ulkomaa-laislainsäädännössä. Nykyisin oleskelulupa opiskelun perusteella myönnetään tilapäisenä enintään kahden vuoden ajaksi. Oleskelulupa opintojen jälkeistä työnhakua varten myönnetään enintään yhdeksi vuodeksi.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaan ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä helpotetaan uudistamalla lupakäytäntöjä, sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja sekä vahvistamalla korkeakoulujen ja työelämän vuorovaikutusta. Lisäksi hallitusohjelman mukaan opiskelijoille tulisi myöntää oleskelulupa koko tutkinnon suorittamisen ajaksi ja valmistumisen jälkeen sitä pidennettäisiin kahteen vuoteen.

Alatyöryhmän tehtävänä on selvittää, miten edellä mainitut hallitusohjelman kirjaukset voidaan lainsäädännössä toteuttaa. Alatyöryhmä valmistelee selvityksensä pohjalta ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Alatyöryhmän vastuuhenkilö on johtava asiantuntija Juha-Pekka Suomi. Alatyöryhmän jäsenet pyydetään nimeämään myöhemmin.

4) Ulkomaalaisia kausityöntekijöitä koskevien säännösten uudistamisen alatyöryhmä

Ulkomaalaisten kausityöstä säädetään ns. kausityölaissa (maatalouden ja matkailun alat) sekä muualla ulkomaalaislainsäädännössä (muut kausityön alat). Kausityölaki perustuu kausityödirektiiviin ja se toi voimaan tullessaan 2018 eräitä jäykkyyksiä verrattuna aiemmin sovellettuun menettelyyn. Ulkomaalaisten ei-työsuhteisesta kausityöstä eli jokamiehenoikeuden nojalla tapahtuvasta luonnontuotteiden poiminnasta ja poimijoiden oikeudellisesta asemasta ei ole säädöksiä laissa. Menettely ja toimintatavat perustuvat oikeudellisesti ei-sitovaan aiesopimusmenettelyyn, joka otettiin käyttöön 2014.

Alatyöryhmän tehtävänä on selvittää:

- millä tavoin kausityöntekijöiden mahdollisuuksia vaihtaa työnantajaa voidaan parantaa, ja
- millä tavalla ulkomaalaisten ei-työsuhteisten kausityöntekijöiden asema turvataan lainsäädännön keinoin.

Alatyöryhmä valmistelee selvityksensä pohjalta ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon virkatyönä yhteistyössä myös työmarkkinakeskusjärjestöjen ja alan elinkeino-politiittisten järjestöjen kanssa.

Alatyöryhmän vastuuhenkilö on hallitusneuvos Olli Sorainen. Alatyöryhmän jäsenet pyydetään nimeämään myöhemmin.

5) Oleskelulupahakemusten käsittelyyn liittyvien viranomaismenettelyjen nopeuttamisen alatyöryhmä

Alatyöryhmän tehtävänä on:

- varmistaa niiden eri selvityksissä jo paikallistettujen toimenpiteiden, jotka eivät edellytä lakimuutoksia, toteuttaminen Maahanmuuttovirastossa, työ- ja elinkeinotoimistoissa sekä ulkoministeriössä heti, ja

- varmistaa sähköisen prosessin ja automatisoinnin nopeatahtinen kehittäminen tukemaan yhden kuukauden keskimääräisistä tavoiteaikaa oleskelulupien käsittelyssä.

Lisäksi alatyöryhmän tulee:

- selvittää, miten oleskelulupaprosessia tulisi muutoin kehittää, jotta työn perusteella haettavien oleskelulupien käsittely olennaisesti nopeutuisi, ja
- valmistella muut tarpeelliseksi katsotut ehdotukset perusteluineen työntekijöiden oleskelulupaprosessin nopeuttamiseksi.

Alatyöryhmä tekee soveltuvin osin ehdotuksia myös opiskelijoiden ja tutkijoiden oleskelulupien nopeuttamiseksi.

Alatyöryhmän tehtävä kattaa sekä hallinnolliset että tietojenkäsittelyyn liittyvät kehittämistarpeet. Alatyöryhmä työskentelee virkatyönä.

Alatyöryhmän kokoonpano on seuraava:

- Projektipäällikkö Kristel Stenman-Huuskonen, TEM, puheenjohtaja
- Opetusneuvos Jonna Korhonen, OKM
- Neuvotteleva virkamies Tiina Snellman, SM
- Maahanmuuttojohtaja Sanna Sutter, SM, varajäsen
- Hallinnollinen avustaja Eliisa Kojo, UM / konsulipalvelut
- Hallinnollinen avustaja Brita Eriksson, UM / konsulipalvelut, varajäsen
- Hallinnollinen avustaja Jaana Honkakunnas UM / edustusto
- Hallinnollinen ulkoasiainsihteri Sari Lietsala, UM / edustusto
- Vastuualueen johtaja Anna Hyppönen Maahanmuuttovirasto / Työ ja opiskelu
- Tulosalueen johtaja Marja Toivonen, Maahanmuuttovirasto / Työ ja opiskelu
- Ylitarkastaja Markus Suutari, Maahanmuuttovirasto / Tietojärjestelmät
- Kehittämisasiantuntija Jarno Ruotsalainen, KEHA-keskus
- Ryhmäpäällikkö Taisto Tuominen, KEHA-keskus, varajäsen
- Johtava asiantuntija Kari Koivisto, Uudenmaan ELY-keskus
- Maahanmuuttopäällikkö Jaana Suokonautio, Uudenmaan ELY-keskus, varajäsen
- Palveluesimies Sallamari Salonen, Uudenmaan TE-toimisto
- Palveluesimies Katariina Hepoaho Pirkanmaan TE-toimisto
- Asiantuntija Marja Niemelä, Pirkanmaan TE-toimisto, varajäsen
- Palveluesimies Antero Järvinen, Kaakkois-Suomen TE-toimisto
- Asiantuntija Tiia Hopponen, Kaakkois-Suomen TE-toimisto, varajäsen
- Palvelupäällikkö Hanna-Liisa Ylikorpi, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
- Asiantuntija Maija-Liisa Kyrönlampi, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto, varajäsen
- Myndighetschef Yvonne Aspholm, Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet
- Informatör Gun-Britt Sjöstrand, Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet, varajäsen
- Projektipäällikkö Pipa Turvanen, TEM, sihteeri

6) Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy

Työministeri Tuula Haatainen on 12.3.2020 päättänyt asettaa ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyn alatyöryhmän työvoiman maahanmuuton kehittämishankkeen puitteisiin. Tämä alatyöryhmä asetetaan erillisellä asettamispäätöksellä. Alatyöryhmän työ toteutetaan osana Ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishanketta.

Kehittämishankkeen työskentely

Kehittämishankkeen tulee huolehtia siitä, että ehdotukset ulkomaalaislainsäädännön ja viranomaismenettelyjen muuttamiseksi ovat esiteltävissä seuraavasti:

- alatyöryhmä 3 viimeistään syysistuntokaudella 2020
- alatyöryhmä 5 viimeistään 28.2.2021
- alatyöryhmät 2 ja 4 viimeistään 2021 loppuun mennessä
- alatyöryhmä 6 ryhmän erillisen asettamispäätöksen mukaisesti

Kehittämishankkeen kokoukset järjestetään siten, että niihin voi osallistua myös etäyhteyden välityksellä. Hankkeessa työskentelystä ei makseta palkkiota.

Helsingissä 17.4.2020

				
Jari Gustafsson kansliapäällikkö TEM	Kirsi Pimiä kansliapäällikkö SM	Matti Anttonen valtiosihteeri UM	Kirsi Varhila kansliapäällikkö STM	Anita Lehtinen kansliapäällikkö OKM

Anna Bruun
Neuvotteleva virkamies
TEM

Jakelu Sisäministeriö
Ulkoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Valtiovarainministeriö
Maahanmuuttovirasto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
KEHA-keskus
Uudenmaan ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Uudenmaan TE-toimisto
Pirkanmaan TE-toimisto
Kaakkois-Suomen TE-toimisto
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS)
Business Finland

Tiedoksi Erityisavustajat Jenni Karjalainen, Timo Nevaranta, Piia Rekilä, Antti Siika-aho ja Jenny Hasu
TEM/MAKO

TEM/AKO
TEM/TTM
TEM/KOY
TEM/IYR
TEM kirjaamo

